

ROMÂNIA
ADMINISTRAȚIA PREZIDENTIALĂ

STRATEGIA NAȚIONALĂ DE APĂRARE A ȚĂRII
PENTRU PERIOADA 2025-2030

Independență și solidaritate - viziunea României pentru o lume în schimbare

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE

Capitolul 1

PRINCIPIILE STRATEGIEI NAȚIONALE DE APĂRARE

- 1.1. Concept
- 1.2. Valori și principii

Capitolul 2

EVALUAREA CONTEXTULUI GLOBAL DE SECURITATE

- 2.1. Tendințe majore și potențialul impact asupra securității statelor și siguranței cetățeanului, în perspectiva anului 2030
- 2.2. Provocări de securitate la nivel global și regional cu impact asupra securității României

Capitolul 3

AMENINȚĂRI ȘI RISCURI LA ADRESA STATULUI ȘI CETĂȚEANULUI ROMÂN. VULNERABILITĂȚI ȘI OPORTUNITĂȚI

- 3.1. Amenințări
- 3.2. Riscuri și vulnerabilități
- 3.3. Oportunități

Capitolul 4

INTERESE ȘI OBIECTIVE NAȚIONALE DE APĂRARE ȘI SECURITATE

- 4.1. Interese naționale de securitate
- 4.2. Obiective naționale de securitate

Capitolul 5

DIRECȚII DE ACȚIUNE PENTRU ASIGURAREA SECURITĂȚII NAȚIONALE ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI ȘI A CETĂȚEANULUI ROMÂN

- 5.1. Domenii și direcții de acțiune
- 5.2. Implicarea cetățeanului și a societății civile în realizarea securității naționale 37

Capitolul 6

CONSIDERAȚII FINALE

CUVÂNT ÎNAINTE

La peste trei decenii de la Revoluția din decembrie 1989, România contemporană, membră a NATO și a UE, în urma unei acumulări consistente în plan economic și social, traversează totuși o perioadă de incertitudini și impredictibilitate. Românii au dreptate să privească îngrijorați evoluțiile din imediata lor apropiere sau cele mai îndepărtate, cu impact direct sau mijlocit asupra vieților lor. Mai mult, cetățenii noștri sunt îndreptățiți să se întrebe nu doar ce efect va avea dinamica geopolitică actuală asupra siguranței, stabilității și prosperității lor, ci și dacă statul român este pregătit să înfrunte provocările și pericolele contemporane și cele imediat previzibile.

Este România de azi suficient de puternică, se întreabă ei, pentru a rezista șocurilor actuale și din viitor și pentru a menține drepturile și libertățile lor fundamentale, în primul rând cele la pace, siguranță și prosperitate? ”Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2025-2030” pleacă de la aceste întrebări îndreptățite ale cetățenilor noștri și descrie condițiile pentru ca așteptările legitime ale românilor să se îndeplinească.

Documentul de față îl are în centru chiar pe el, cetățeanul român, destinatarul direct al paginilor de mai jos, actor privilegiat și beneficiar prioritar al tuturor măsurilor propuse de Strategie. Acest document nu este, prin urmare, despre statul român, ci despre obligațiile fundamentale ale instituțiilor publice față de români. O Românie modernă și sigură, bucurându-se de pace și de avantajele ei unice, este așadar un stat construit în jurul cetățenilor săi, în serviciul drepturilor și libertăților fundamentale ale acestora, cu instituții moderne, transparente și integre, orientate exclusiv către slujirea binelui public.

Premisele „Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2025-2030” sunt consolidarea valorilor democrației liberale, prezervarea neștirbită a drepturilor și libertăților cetățenești, optimizarea administrației și adaptarea instituțiilor la exigențele românilor. De o egală importanță sunt consolidarea statului, prin debirocratizare, digitalizare și adoptarea noilor tehnologii, precum și gestiunea responsabilă a cheltuielilor și a datoriei publice. În fine, dar nu în ultimul rând, se cuvin menționate aplicarea principiilor competiției oneste și ale selecției întemeiate pe merit, prin crearea de oportunități pentru desfășurarea neîngrădită a libertății economice și a creativității antreprenoriale, singurele surse autentice de dezvoltare comunitară și prosperitate individuală.

Toate acestea reclamă o abordare transparentă și colaborativă, cu instituții funcționând într-o logică de cooperare onestă și responsabilă, deschise controlului

cetățenesc și oferind astfel garanții reale că România devine un stat rezistent la șocuri interne sau externe, capabil să răspundă în mod adecvat noilor amenințări și riscuri de securitate.

Fiindcă îi are în centru pe cetățenii români, această Strategie se proiectează pe fundalul istoriei națiunii române, se întemeiază pe valorile sale fundamentale identitare, culturale și spirituale, pe aspirația românilor de a se manifesta, distinct și solidar, ca membri ai familiei popoarelor europene și de a exprima, în ansamblul civilizației occidentale, un fel inconfundabil de fi. Strategia de față este, așadar, a românilor și ilustrează felul în care, într-o regiune cu provocări specifice, într-o vecinătate europeană complexă, România alege să răspundă provocărilor actuale de securitate, urmărindu-și interesele naționale, în deplină solidaritate cu partenerii și aliații. În sensul celor de mai sus, acest document avansează conceptul de independență solidară, ca exigență strategică și ca imperativ de acțiune, pe componentele securitate și diplomație, pentru România.

Această Strategie furnizează răspunsuri pe termen mediu la un context de securitate mai dramatic decât oricând. Agresiunea rusă împotriva Ucrainei a readus războiul în Europa, forțează modificarea brutală a frontierelor și, în logica de mult apusă a sferelor de influență, încearcă redefinirea echilibrelor geopolitice continentale. Invadarea Ucrainei de către Rusia reclamă reacția noastră imediată și mobilizarea unor resurse importante pentru ca vecinii noștri să reziste agresiunii și să obțină nu doar o încetare temporară a ostilităților, ci și o pace justă și durabilă, în acord cu dreptul internațional. Agresiunea rusă, cu efectele ei de impredictibilitate și instabilitate la Marea Neagră, se adaugă însă celorlalte provocări, imediate sau mai îndepărtate, la securitatea țării noastre: creșterea competiției geopolitice globale, revenirea la logica blocurilor economice și de securitate concurente, protecționismul comercial și lupta pentru controlul noilor tehnologii și al metalelor rare, revoluția Inteligenței Artificiale / IA în domeniul civil, dar mai ales în cel militar etc.

În planul vieții noastre sociale, se constată efectele negative ale agresiunii hibride prin manipularea informației și utilizarea malignă a rețelelor sociale, cu efecte nemijlocite asupra limitării dezbaterii publice și îngrădirii opțiunilor electorale ale cetățenilor. Acest fenomen global și-a găsit, din nefericire, o expresie românească, obligând instituții fundamentale la reacție, dar generând și scepticismul multor cetățeni cu privire la capacitatea statului de a anticipa și a preveni agresiuni de această natură. În fine, persistența fenomenului corupției șubrezește statul, slăbește impardonabil capacitatea noastră defensivă, în sens larg, și diluează pactul de încredere dintre instituții și cetățeni. Să o spunem fără ocolișuri: cetățenii noștri ar putea ezita să apere o Românie coruptă, dar vor fi pe deplin solidari cu o țară

care le apără cu bună credință libertățile și interesele.

Toate cele de mai sus, și altele despre care Strategia va vorbi, impun o concluzie: maturizarea României s-a produs, fapt care reclamă, în următoarea secvență istorică, adecvarea completă a țării noastre la propria vocație istorică și la exigențele severe ale timpului. E neplăcut, dar e cazul s-o admitem: prin hărnicia, sacrificiile și creativitatea românilor, economia țării noastre a avansat mai rapid decât instituțiile care compun arhitectura statului. Această asimetrie nu mai poate totuși continua, fiindcă pretenția românilor de a fi serviți prompt și eficient de statul lor este complet legitimă. Iar cetățenii noștri semnalează că pacea și siguranța reprezintă prima și cea mai importantă responsabilitate a statului.

Pe un fond de continuitate, această Strategie introduce câteva schimbări de optică și acțiune, dictate chiar de permanența intereselor fundamentale ale României. Orientarea politicii noastre externe, de securitate și apărare va rămâne fundamental aceeași, chiar dacă va înregistra adaptări impuse de noile circumstanțe și, mai ales, de pragul de maturitate atins de România. Conceptul de independență solidară propus în acest document reprezintă o cheie de lectură a contextului geopolitic și de acțiune, care se traduce prin două elemente foarte simple: pe de-o parte, România își va urmări responsabil și matur propriile interese, manifestându-se, pe de altă parte, ca și până acum, drept un asociat loial al partenerilor și aliaților. Suntem convinși că doar în acest fel valoarea noastră adăugată în UE și în NATO își va atinge cu adevărat potențialul. Ne vom manifesta, așadar, ca un membru activ și responsabil al UE și al NATO. Vom rămâne același promotor decis al parteneriatului strategic cu SUA și al unei relații transatlantice din ce în ce mai strânse, mai profunde și mai diversificate.

Ne vom manifesta, ca până acum, drept apărătorul cel mai activ al intereselor Republicii Moldova, pe temeiul unității noastre de limbă, cultură, spiritualitate și destin istoric. Vom rămâne, de asemenea, un partener serios și un punct de sprijin solid pentru Ucraina și bravul popor ucrainean. Ne vom achita de angajamentele față de parteneri și aliați, inclusiv în privința cheltuielilor dedicate apărării și securității, vom apăra cu egală dârzenie dreptul internațional și Carta ONU și vom rămâne un interlocutor serios, în forurile multilaterale, pentru soluționarea în comun a problemelor de interes și cuprindere globală. Toate acestea rămân neschimbate, chiar dacă preocuparea noastră de căpătâi va fi identificarea și realizarea intereselor noastre naționale, așa cum ne-o cer în fond cetățenii noștri.

Documentul de față este primul de o asemenea importanță în cursul mandatului meu. Îl propun românilor cu onestitate, respect și încredere, ca un semnal despre responsabilitatea asumată de mine de a apăra drepturile și libertățile lor fundamentale, în primul rând dreptul de a fi apărați și de a trăi în siguranță.

Experiența ultimelor alegeri, dramatică și pentru mine, și pentru români, ne-a schimbat și ne cheamă la dialog și reconciliere, în vremuri în care provocările interne și primejdiile externe fac unitatea națională mai prețioasă ca oricând. Această Strategie vine însoțită și de angajamentul meu de a mobiliza toate instrumentele puse la dispoziție de Constituția României pentru ca românii să se bucure în continuare de dividendele păcii și pentru a putea să punem azi temeiul unei României mai bune, mai prospere și mai libere, chiar de mâine.

Toți împreună!

Nicușor-Daniel DAN

Președintele României

Capitolul 1

PRINCIPIILE STRATEGIEI NAȚIONALE DE APĂRARE

1.1. Concept

1. „Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2025-2030” identifică cu realism amenințările și riscurile actuale sau probabile de securitate, dar și oportunitățile care ar permite țării noastre să ofere cetățenilor ei încă mai multă siguranță personală, securitate comunitară și, corelativ, prosperitatea la care aspiră în mod legitim.

2. Conceptul-cheie al „Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2025-2030”, **independența solidară**, se naște deopotrivă din analiza lucidă a actualității și dintr-o viziune pe termen mediu cu privire la țara noastră. La peste două decenii de la integrarea în NATO și la 18 ani de când a devenit membră a UE, fructificând beneficiile acestor procese integrative, România se prezintă azi ca o țară mai sigură de sine, de propriile capacități și de propriul potențial. Dacă vocea României nu este încă la înălțimea dimensiunii reale a țării noastre, cu precădere la scara regiunii, este și pentru că evoluția societății și a economiei românești a devansat, adesea substanțial, adaptarea instituțiilor naționale la noile realități.

3. În sensul de mai sus, **independența solidară** este rezultatul câtorva procese obiective: creșterea puternică a economiei naționale, inclusiv a capacității ei de a se proiecta investițional în afara frontierelor; acumularea de către aparatul diplomatic, precum și de către instituțiile din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională a unei experiențe semnificative, inclusiv în teatre de conflict; sporirea calitativă a așteptărilor și a exigențelor românilor, care cer din ce în ce mai sonor instituțiilor publice și macrosistemelor critice performanțe compatibile cu un stat modern și dezvoltat. Toate aceste linii evolutive indică o nouă realitate: în pofida ezitărilor și a sincopelor, România se găsește azi în pragul maturității naționale și statale depline, pregătită potențial să își soluționeze vulnerabilitățile și să utilizeze optim oportunitățile naturale și istorice de care dispune.

4. Acest nou concept strategic nu se naște și nici nu operează în vid. Dacă România poate avea azi ambiții mai mari este pentru că a beneficiat - și continuă să o facă - de avantajele apartenenței la NATO și UE. România de azi s-a născut și prin fructificarea avantajelor de neînlocuit ale apartenenței la două dintre formatele cele mai prestigioase pe plan global. Nu este deloc un paradox că, alături de procesele amintite în paragraful anterior, apartenența la NATO și UE a creat condițiile pentru trecerea la acest nou concept strategic pentru România: independența solidară. Prin manifestarea loială a solidarității cu aliații și partenerii săi, România și-a consolidat statutul și poziția în cadrul NATO și UE. În sens simetric, urmărindu-și consecvent

propriile interese și contribuind cu expertiza sa unică la politicile aliate și europene, România a știut să dea o valoare deplină solidarității sale cu aliații și partenerii. Se poate, prin urmare, afirma că cele două jumătăți ale conceptului de independență solidară se vor consolida reciproc, ilustrând că adevărata independență nu se poate priva de loialitate și că valoarea celei din urmă e fortificată de cea dintâi.

5. În același timp, această Strategie dă o importanță covârșitoare și Parteneriatului Strategic cu SUA, pilon de neînlocuit al securității noastre și platformă de avansare a prosperității României. Prezența militară a SUA în țara noastră, precum și investițiile americane, cu precădere în domenii strategice și de frontieră tehnologică, vor putea să ducă Parteneriatul nostru în etapa maturității sale depline, optimizând fundamentele securității noastre naționale.

6. „Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2025-2030” propune un parteneriat cu națiunea română. Chiar dacă în paginile următoare va fi preponderent vorba despre instituții și politici publice, e fundamental faptul că actorul principal și beneficiarul cel mai important al Strategiei este poporul român. Apărarea țării și creșterea relevanței ei pe scena internațională pleacă de la premisa unității naționale în jurul intereselor fundamentale ale României, un consens pe care românii l-au demonstrat când obiectivele integrării în NATO și în UE au fost enunțate. Importanța națiunii în definirea acestei Strategii nu va face decât să crească după adoptarea ei de către Parlamentul României, începând cu faza de planificare și de traducere în politici publice și decizii. Adicional, după adoptarea sa și în vederea punerii sale în practică, „Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2025-2030” va face obiectul unui efort consecvent de consultări și comunicare publică. Acest document nu este, prin urmare, parte a unei simple interacțiuni între experți, ci o secvență a dialogului Președintelui României cu națiunea pe care o reprezintă.

7. Documentul de față operează plecând de la o platformă de evaluare realistă a amenințării multidimensionale pe care o reprezintă acțiunile ostile ale Federației Ruse, precum și de la riscurile create de contextul de securitate relevant pentru România. Astfel, nu se poate neglija că, începând cu anexarea Peninsulei Crimeea în 2014, Federația Rusă a modificat în propriul avantaj echilibrul strategic la Marea Neagră, prin crearea unor noi capacități anti-acces și interdicție de zonă (A2AD). Adicional, după declanșarea războiului de agresiune împotriva Ucrainei, Federația Rusă a generat în arealul pontic o instabilitate de natură să afecteze interesele de securitate și economice ale României. Încălcările recente ale spațiului aerian al României confirmă evaluarea anterioară și adaugă preocupări noi pe agenda cetățenilor și instituțiilor noastre. E esențial de amintit și instrumentarul hibrid pe care Federația Rusă îl utilizează pentru a-și atinge obiectivele și care, subminând solidaritatea națională și sabotând pactul social, afectează capacitatea țării noastre de a-și apăra interesele.

8. Amenințarea strategică creată de Federația Rusă afectează și Republica Moldova, statul cu care ne unește limba, istoria, cultura și destinul european. Această circumstanță impune drept unul dintre obiectivele acestei Strategii consolidarea și diversificarea angajamentului României în raport cu cel mai important dintre vecinii noștri.

9. Inventarul provocărilor prezentat de „Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2025-2030” este deopotrivă bogat și complex. Astfel, acest document evocă: instabilitatea regiunii noastre extinse, a Mării Negre și a Balcanilor Occidentali; „multipolarizarea”, în egală măsură economică și strategică, a scenei globale; reemergența competiției dintre marile puteri și blocurile asociate lor; relevanța protecționismului comercial, a concurenței privind atât accesul la tehnologiile de vârf și resursele critice, cât și controlul asupra acestora; multiplicarea focarelor de conflict și potențialul de alimentare a unor fenomene negative, precum fluxurile migratorii ilegale, criminalitatea organizată și terorismul. Toate aceste provocări erodează sever normele internaționale și funcționarea organizațiilor chemate să le apere, oferind astfel mai puțină protecție statelor mici sau de putere medie.

10. O gamă atât de extinsă de preocupări pune această Strategie în fața unei opțiuni paradoxale. Astfel, în beneficiul unei evaluări complete a provocărilor de securitate la adresa României, „Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2025-2030” operează cu o definiție cuprinzătoare a securității naționale, desfășurată pe mai multe dimensiuni/domenii: politico-administrativ; diplomatic; de apărare, ordine publică, informații, contrainformații și securitate; educațională, culturală, de sănătate, socială și demografică; economică și energetică; de mediu și, în fine, privind protecția/apărarea civilă. În egală măsură, fără să neglijeze relevanța tuturor domeniilor evocate mai sus, această Strategie oferă un rol prioritar diplomației, informațiilor și contrainformațiilor, armatei naționale și economiei României. Argumentul definitiv în favoarea acestei prioritizări ni-l oferă dinamica războiului din Ucraina și importanța precumpănitoare a celor patru domenii prioritare de mai sus.

11. Viziunea cuprinzătoare cu privire la securitatea națională se întemeiază pe conștientizarea interacțiunii naturale și crescânde dintre evoluțiile interne și dinamica internațională, ceea ce impune deopotrivă participarea responsabilă a cetățenilor la apărarea intereselor naționale și, în egală măsură, întărirea capacității anticipative și de reacție a instituțiilor cu atribuții în domeniul apărării și securității. Un domeniu de o importanță specială este economia națională, chemată, pe de-o parte, să creeze resurse pentru planurile de înzestrare a armatei țării și, pe de altă parte, să contribuie direct la producția de echipament și tehnologie militară. Pe lângă industria militară propriu-zisă, domeniul economic contribuie la asigurarea securității naționale prin sectoare strategice sau importante precum: producția de energie, inclusiv extracția de

hidrocarburi, mineritul, cu precădere de materii prime rare, siderurgia, agricultura sustenabilă, IT&C și tehnologii de frontieră, în special IA etc. „Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2025-2030” indică fără echivoc faptul că economia este atât fundamentul oricărei aspirații naționale, cât și factorul decisiv în relațiile internaționale, cel puțin pentru viitorul previzibil.

12. „Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2025-2030” are ambiția de a semna o nouă etapă în dezvoltarea istorică a României. După consolidarea rolului de membru al NATO și al UE și după accederea proximă la OCDE, România trebuie să își propună extinderea influenței sale în regiunea de interes imediat și proiectarea mai fermă a intereselor românești pe plan internațional. Statutul României în ordinea regională și internațională trebuie să reflecte dimensiunile sale teritoriale, demografice și economice, inclusiv sub aspectul resurselor naturale, precum și poziția sa geostrategică. În secvența istorică următoare, România are vocația să își asume o poziție de jucător geopolitic la nivelul capacităților reale ale țării, deopotrivă considerabile și neglijate. Țara noastră are argumente să se proiecteze pe termen mediu drept principala putere a Europei de Sud-Est și a doua mare putere la est de Germania, după Polonia.

13. Un asemenea nivel de ambiție ilustrează un posibil nou proiect național și reclamă participarea solidară a cetățenilor, alimentată de un pact înnoit de încredere între aceștia și instituții. Combaterea sistematică și onestă a corupției este o precondiție a acestui nou contract social și una dintre temeliile securității naționale.

1.2. Valori și principii

14. Securitatea națională a României este fundamentată pe respectarea și promovarea **statului de drept, a democrației, a drepturilor și libertăților cetățenilor**, valori supreme afirmate în Constituția României.

15. Valorile și principiile fundamentale ale țării noastre avute în vedere în cadrul „Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2025-2030” au un rol crucial în definirea intereselor și a obiectivelor naționale de securitate, deoarece au la bază respectarea Constituției României și a unui sistem de valori identic cu cel împărtășit de celelalte state membre ale UE și NATO.

16. Valorile și principiile definesc cadrul predictibil în care se vor desfășura eforturile statului român în domeniul securității. Aceste valori și principii corespund identității naționale a poporului român în evoluția sa istorică, ca urmare a opțiunii democratice, europene și euroatlantice asumate de cetățenii României și de statul român.

17. Strategia are la bază următoarele **principii**:

- **preeminența interesului național**, responsabilitate cetățenească, politică și instituțională supremă;

- **implicarea cetățenilor** în eforturile de asigurare a securității naționale și angajamentul coordonat al instituțiilor de stat, ca parte a abordării integrate la nivelul întregului guvern.

- **independența solidară**, care se reflectă în preferința pentru acțiunea în **cooperare cu aliații și partenerii** României, precum și disponibilitatea de a acționa independent când realitatea interesului național o impune;

- **abordarea pro-activă**, în sensul urmăririi continue a evoluțiilor și luării din timp a tuturor măsurilor necesare, cu anticiparea și, pe cât posibil, prevenirea evoluțiilor defavorabile;

- **eficiența**, privită în termeni de acțiune promptă sau preventivă, utilizând capacitățile pregătite din timp;

- **pragmatismul**, ca modalitate de concentrare asupra îndeplinirii eficiente a obiectivelor, în paralel cu respectarea neabătută a valorilor asumate.

- **continuitatea**, în raporturile cu aliații și partenerii externi și în ceea ce privește angajamentele asumate de România.

- **predictibilitatea**, văzută din perspectiva continuității cu abordările strategice de până în prezent și cu ajustările necesare determinate de evoluțiile recente ale mediului internațional de securitate.

- **onestitatea**, care pune relația stat – cetățean într-un registru de normalitate, printr-o abordare a instituțiilor: bazată pe moralitate, cinste, corectitudine și integritate; care să conducă la restabilirea și întărirea încrederii populației în autorități.

Capitolul 2

EVALUAREA CONTEXTULUI GLOBAL DE SECURITATE

2.1. Tendințe majore și potențialul impact asupra securității statelor și siguranței cetățeanului, în perspectiva anului 2030

18. Ne aflăm în **cel mai dificil context internațional de securitate** de după al Doilea Război Mondial, caracterizat de schimbarea profundă a echilibrului internațional, de volatilitate crescândă și incertitudine, determinate de erodarea accelerată a ordinii bazate pe reguli, reafirmarea politicii de putere a marilor actori globali și intensificarea competiției strategice în multiple domenii: militar, economic, tehnologic și informațional.

19. În planul **politicii externe** constatăm o reconfigurare a modului în care unele țări se raportează la partenerii și aliații lor, prin adaptări rapide, dinamică crescută și alianțe ad-hoc. Regulile pe scena globală s-au schimbat, iar mediul de securitate este atât de volatil încât România trebuie să fie pregătită în orice moment să valorifice oportunități și să evite riscuri. În acest sens, promovarea **intereselor naționale** ale României prin acțiuni de politică externă trebuie să aibă la bază asocierea **conceptelor** de securitate-prosperitate-libertate-unitate și să aplice principiul **independenței solidare** cu partenerii și aliații noștri din UE și din NATO.

20. Evaluarea evoluțiilor recente de securitate și a proiecțiilor pentru următorii cinci ani indică un grad crescut de impredictibilitate a mediului geopolitic. Am intrat într-o perioadă de incertitudine la nivel global, în care **ordinea internațională din trecut este modificată radical** de competiția și relațiile în continuă schimbare dintre marile puteri, de acte de agresiune, care se suprapun dezvoltării tendințelor autoritare și extremiste în numeroase țări. Creșterea tensiunii în plan militar, generată de escaladarea atacurilor Federației Ruse împotriva Ucrainei și multiplicarea provocărilor sale împotriva statelor occidentale prezintă un risc imediat pentru România și Europa, în timp ce interacțiunea dintre SUA, China, Rusia și UE este determinantă pentru conturarea pe termen lung a unui nou echilibru global. Acest climat geopolitic prezintă riscuri pentru România atât în domeniul securității, cât și în cel economic și comercial.

21. Instabilitatea geopolitică, în special în regiunea Mării Negre și a Balcanilor de Vest, în Orientul Mijlociu și în unele zone din Africa și Indo-Pacific, este dublată de **diminuarea capacității organismelor internaționale** de a aplica soluții durabile de încetare a ostilităților. Indecizia sau lipsa unor acțiuni ferme pentru a descuraja acțiuni de agresiune, revizuire prin forță a frontierelor sau schimbări de regim au afectat formatele multilaterale și regionale și au dus la restructurarea și **revalorizarea blocurilor** politico-militare. Se remarcă tendința statelor guvernate autoritar de a se

grupa și coordona pentru alterarea ordinii internaționale bazate pe reguli, pentru a contracara statele care împărtășesc principiile democratice.

22. Ritmul accelerat al evoluției tehnologice influențează toate domeniile de importanță strategică. Tehnologiile informatice emergente, inteligența artificială și celelalte evoluții asociate celei de-a IV-a Revoluții Industriale sunt potențial benefice pentru calitatea vieții și nivelul de trai, dar, în același timp, amplifică vulnerabilitățile curente și creează altele noi. Competiția pentru supremație în domenii precum **inteligența artificială**, microprocesoarele de mare capacitate, mega-centrele de date și procesare, tehnologiile cuantice sau biotehnologia generează schimbări semnificative în plan social, economic și geopolitic, fiind deosebit de relevante în domeniile securității și apărării, cu efecte disruptive pentru dezvoltarea capabilităților militare. În special inteligența artificială poate crea dependențe și clivaje care vor amplifica dezechilibrele naționale și mondiale. Crește, de asemenea, probabilitatea ca aceste tehnologii să fie utilizate în scopuri agresive de actori statali sau non-statali, organizații criminale și grupări teroriste. Competiția marilor puteri se manifestă și în militarizarea spațiului, ceea ce impune statelor cu decalaje de evoluție pe aceste segmente un efort de adaptare la progresele în materie.

23. Digitalizarea tot mai multor domenii și utilizarea tot mai extinsă a **rețelelor sociale** influențează semnificativ parametrii dezvoltării societăților, cu efecte pozitive, cum sunt eficientizarea administrativă și a producției, lărgirea bazei de cunoaștere și informare, a cercetării științifice și inovării. În același timp, această evoluție creează condiții pentru manipulare și dezinformare agresivă, hiperpolarizare politică și socială, erodarea percepției comune asupra realității și adâncirea vulnerabilităților inerente regimurilor democratice. Percepția și voința umană devin ținte ale celei mai avansate forme de manipulare, respectiv războiul cognitiv.

24. Protecționismul economic afectează derularea normală a schimburilor comerciale la nivel internațional și perspectivele de creștere economică mondială. La aceasta se adaugă acțiunile de control și limitare a accesului la resurse critice și metale rare, care pot adânci decalajul tehnologic între state.

25. Infrastructura critică terestră ori submarină, relevantă pentru sistemele naționale de securitate, energie, comunicații și tehnologia informației, va continua să fie, probabil cu intensitate crescută, ținta unor atacuri deliberate cu scopul de a perturba sau de a compromite funcțiile și serviciile esențiale ale statului.

26. Este previzibilă **radicalizarea** și consolidarea curenților și mișcărilor extremiste, radical-populiste, anti-sistem și anti-democratice. Stimulate mai ales de situații de criză, acestea vor continua să exploateze teme sensibile, generând amplificarea tensiunilor sociale, a discursurilor care instigă la ură, rasism sau xenofobie, ducând la scăderea încrederii în valorile democratice și instituțiile statului.

27. Persistă și se vor amplifica **riscurile și amenințările transnaționale**, îndeosebi cele generate de **traficul** de droguri și de persoane, **migrația** ilegală, **crima**

organizată transfrontalieră și **terorism**, ceea ce va continua să pună presiune asupra frontierelor și serviciilor publice cu potențial de a genera reacții sociale nedorite.

28. Efectele schimbărilor climatice și posibila reapariție a unor **pandemii** influențează condițiile de viață la nivel global, cu efecte negative în sfera securității, a sănătății și a economiei, alimentând conflicte locale sau transfrontaliere și presiunea migraționistă.

2.2. Provocări de securitate la nivel global și regional cu impact asupra securității României

29. Poziția geografică a României ne expune amenințărilor convenționale și hibride generate, în principal, de către Federația Rusă, dar nu numai. România trebuie să fie pregătită pentru gestionarea pericolelor severe create de războiul de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei.

30. În plan militar, războiul din Ucraina a condus la reconfigurarea apărării europene, cu impact major și pe termen lung pentru securitatea națională. Acțiunile provocatoare ale Federației Ruse, susținute de consolidarea forțelor sale armate, demonstrează abordarea ostilă a Moscovei în raport cu NATO, UE și statele membre.

31. Continuarea invaziei militare a Federației Ruse și anexarea de noi teritorii în Ucraina sporesc considerabil riscurile și amenințările la adresa securității României. O eventuală graniță pe Dunăre cu Federația Rusă ar fi o amenințare directă la adresa securității noastre și ar deschide calea unor evoluții impredictibile, cu efect potențial inclusiv asupra independenței și suveranității Republicii Moldova. O Ucraină independentă, suverană, un bun vecin integrat în structurile europene, cu instituții democratice puternice este în interesul securității noastre, fapt ce justifică eforturile multiple făcute de România pentru susținerea Ucrainei în războiul de agresiune declanșat de Federația Rusă.

32. În sprijinul posturii sale revizioniste, Federația Rusă și-a consolidat **parteneriatele cu regimuri autoritare**, ceea ce afectează pe termen lung interesele și securitatea României, a partenerilor și aliaților noștri. Asistăm la o creștere a disponibilității competitorilor care nu împărtășesc valorile occidentale de a se asocia și a coopera cu Federația Rusă pentru menținerea capacității sale militare și a potențialului acesteia de destabilizare a regiunii.

33. Postura militară a Federației Ruse, agresiunea sa împotriva Ucrainei și, cu precădere după 2014, militarizarea semnificativă a Peninsulei Crimeea pun în pericol securitatea regiunii Mării Negre, periclitând siguranța navigației și a exploatării resurselor energetice prin platforme marine, cu efecte negative asupra stabilității unor state din vecinătatea imediată a României, cu precădere a Republicii Moldova.

34. Transformarea regiunii Mării Negre într-o zonă de stabilitate, conectivitate și prosperitate, în care problematica de securitate este gestionată prin dialog și cooperare, reprezintă o provocare semnificativă pentru dezvoltarea posturii strategice a României. În prezent, țara noastră este un **actor regional cu rol relevant în asigurarea securității și a stabilității** în regiunea Mării Negre și pe Flancul Estic al NATO, alături de aliații și partenerii săi, inclusiv prin abordarea pe care o are față de războiul din Ucraina. Creșterea cooperării cu Turcia și Bulgaria, ca state aliates, dar și cu alte state riverane, este importantă în acest context, inclusiv pentru asigurarea libertății de navigație și a dezvoltării inițiativelor energetice în bazinul Mării Negre.

35. Situația incertă de securitate din regiunea Mării Negre, împreună cu amenințările convenționale și hibride menționate mai sus afectează interesele legitime ale României în Zona Contiguă și Zona Economică Exclusivă și reprezintă o provocare pentru transformarea României, începând cu 2027, în cel mai mare **producător de gaze** din UE.

36. Situația flotei militare a României și lipsa unor achiziții de nave și de echipamente necesare pentru întărirea capacității sale operaționale reprezintă provocări pentru consolidarea capabilităților de asigurare a securității naționale. Situația șantierelor navale din România impune măsuri pentru creșterea capacității acestora de producție pentru a acoperi necesitățile de nave militare și pentru paza de coastă.

37. În plan economic, dezvoltarea României poate fi afectată de **tendențele globale și regionale tot mai evidente de restricționare a comerțului liber și limitare a accesului la resurse**, coroborate cu proliferarea acțiunilor de coerciție economică și război tarifar, dar și cu un nivel prea ridicat al corupției și al criminalității economice.

38. Tranziția energetică globală și restructurarea economiei mondiale, prin construirea unor noi alianțe internaționale, introduc noi dependențe și vulnerabilități legate de accesul la materiile prime critice, asociate cu tehnologiile verzi și securitatea lanțurilor de aprovizionare, domenii din ce în ce mai vizate de concurența geopolitică.

39. Evoluțiile tehnologice necesită o regândire a strategiilor de digitalizare a instituțiilor și de modernizare a capabilităților noastre de apărare. Este previzibilă **creșterea atacurilor cibernetice, a manipulării informaționale** pe scară largă și a interferențelor maligne. Acestea pot viza funcționarea democrației, prin influențarea sau limitarea dezbaterii democratice din societate, manipularea proceselor electorale și creșterea neîncrederii în instituții, a economiei prin atacuri cibernetice în sectoare critice sau crearea de diviziuni între categorii socio-economice. Utilizarea tot mai frecventă și agresivă a instrumentarului hibrid de către actori revizionisti precum Federația Rusă, dar nu numai, urmărește să intimideze și să slăbească coeziunea NATO și a UE și să divizeze societățile democratice, inclusiv cea românească.

40. În plan **social**, tendințele demografice, negative în Europa și ascendente în zone instabile economic și securitar, coroborate cu sărăcirea continuă a populației din aceste regiuni, pot afecta coeziunea și reziliența României prin presiuni imigraționiste și polarizare socială. Instabilitatea regională, subdezvoltarea, lipsa drepturilor, conflictele și presiunile climatice în diferite state de pe glob favorizează **migrația ilegală**. Sunt posibile noi creșteri ale fluxului de migranți către Europa, având țara noastră ca rută de tranzit sau destinație. În același timp, migrația ilegală poate contribui la intensificarea fenomenului terorist.

41. În domeniul **mediului înconjurător**, toate statele sunt afectate de **schimbările climatice și de riscurile asociate acestora**, combinate cu alte elemente de presiune la adresa habitatului uman: amenințările pandemice; dezechilibrele provocate de asimetria evoluțiilor demografice la nivel global; încetinirea creșterii economice; aprofundarea inegalităților; penuria alimentară.

42. Prin poziția sa geografică și importanța geostrategică, Marea Neagră rămâne un areal de **competiție și divergență** între actori cu interese antagonice în planurile politic, economic, energetic și al securității. Marea Neagră rămâne de o importanță strategică pentru securitatea euroatlantică, iar România va depune în continuare eforturi pentru a menține atenția NATO și a UE asupra acestei regiuni.

Capitolul 3

AMENINȚĂRI ȘI RISCURI LA ADRESA STATULUI ȘI CETĂȚEANULUI ROMÂN. VULNERABILITĂȚI ȘI OPORTUNITĂȚI

3.1. Amenințări¹

43. Securitatea României este afectată de **o gamă extinsă de amenințări recurente și emergente**, care se manifestă în planurile politic, militar, economic, social, tehnologic și informațional. În ultima perioadă, tipul și modul de manifestare a amenințărilor la adresa securității României s-au diversificat, acoperind atât spectrul convențional, cât și cel hibrid.

44. Acțiunile ostile ale Federației Ruse constituie principalele amenințări la adresa securității naționale, Moscova fiind responsabilă de perpetuarea instabilității în regiune și pe întreg continentul european, prin războiul de agresiune împotriva Ucrainei, militarizarea Mării Negre și consolidarea capacităților militare ofensive. Este de așteptat ca Federația Rusă să intensifice acțiunile hibride desfășurate direct și prin interpuși împotriva unor state membre NATO, inclusiv împotriva României, la limita aplicării Articolului 5 al Tratatului Nord-Atlantic. De asemenea, utilizând tot mai mult noile tehnologii, ar putea recurge la: activități cibernetice ostile, acte de sabotaj, operațiuni informaționale și acțiuni avansate de manipulare - menite să altereze percepțiile asupra realității, să discrediteze autoritățile române și să afecteze procesele de luare a deciziilor de nivel strategic.

45. O eventuală **extindere a conflictului militar din Ucraina** către zone din proximitatea țării noastre ar reprezenta o amenințare majoră la adresa securității României.

46. Atacurile cibernetice vor continua să reprezinte amenințări pregnante pe termen lung. Principala amenințare la adresa securității cibernetice a României este reprezentată de operațiunile informatice ofensive derulate de entități asociate serviciilor secrete ruse.

47. Spionajul reprezintă o amenințare pe termen lung la adresa țării noastre, fiind de așteptat ca servicii de informații ostile să-și diversifice și să adapteze permanent modul de operare, inclusiv prin valorificarea evoluțiilor tehnologice și prin utilizarea unor intermediari.-

48. Acțiunile din spectrul hibrid generate de actori ostili, manifestate în special prin dezinformare, *fake-news*, manipularea spațiului informațional, influențe maligne,

¹ Acțiuni, fapte sau stări de fapt, capabilități, strategii, intenții ori planuri ce pot afecta valorile, interesele și obiectivele naționale de securitate și/sau sunt de natură să pună în pericol direct sau indirect securitatea națională, prin afectarea funcționării normale a instituțiilor statului, a vieții și integrității fizice a cetățenilor și a organizării comunităților umane.

însă și prin atacuri cibernetice, angrenarea zonei de *intelligence* și alte instrumente ale puterii rămân amenințări persistente, cu efecte cumulative pe termen lung. Agresiunile din zona informațională au ca scop modelarea și/sau influențarea percepției publice, în vederea subminării coeziunii sociale și a încrederii în instituțiile democratice, în UE și NATO.

49. Afectarea infrastructurilor critice/vitale, inclusiv a celor destinate sistemului național de apărare a platformelor *off-shore*, a coridoarelor de energie din Marea Neagră sau a cablurilor de telecomunicații submarine, constituie o amenințare emergentă la adresa securității naționale și a celei regionale.

50. Amenințările la adresa intereselor economice strategice ale României sunt generate de acțiuni/inacțiuni ale unor entități care vizează promovarea propriilor obiective economico-financiare în detrimentul celor naționale. România trebuie să aibă o economie competitivă, pe care să se întemeieze prosperitatea cetățenilor, care să poată susține industria națională de apărare și care să nu fie limitată de dependențe critice de state care nu împărtășesc valorile noastre.

51. Radicalizarea, la nivel european, a discursurilor și ideologiilor politice, ascensiunea populismului și a extremismului, polarizarea societăților prin provocări majore pentru securitatea europeană și a României, amplifică tensiunile sociale, erodează consensul politic și crește riscul de expunere la influențe externe ostile.

52. Amenințarea teroristă la adresa României va rămâne scăzută, cu diversificări și accentuări conjuncturale în funcție de dinamica fenomenului terorist în plan global.

53. Demersurile unor actori (non)statali care afectează și subminează statul de drept și ordinea constituțională, precum și planurile și acțiunile care au ca scop suprimarea sau știrbirea suveranității, unității, independenței sau indivizibilității statului român constituie de asemenea amenințări.

3.2. Riscuri² și vulnerabilități³

54. Tendințele de populism, curențele anti-europene și anti-UE, **polarizarea politică și presiunile asupra statului de drept** în unele state membre UE pot contribui la fragmentarea proiectului european și la diminuarea capacității Uniunii de a acționa coerent ca actor strategic. Gestionarea acestor tendințe maligne nu trebuie să inhibe dezbaterile oneste în rândul societății civile și al clasei politice.

² Probabilitatea de producere/manifestare a oricărui eveniment, situație, condiție cu potențial de manifestare incert, a cărui concretizare ar conduce la afectarea în orice mod a funcționării normale a instituțiilor statului, a organizării și funcționării comunităților.

³ Deficiență funcțional-sistemică/structurală care poate fi exploatată sau poate contribui la materializarea unei amenințări sau risc, determinând slăbirea capacității statului de a diminua impactul evenimentelor cu potențial de afectare gravă a funcționării normale a instituțiilor sale, a vieții și integrității fizice a cetățenilor și a organizării comunităților umane, precum și a capacității de apărare și promovare a valorilor, intereselor și obiectivelor naționale de securitate.

55. Posibilitatea ca **instabilitatea din Europa de Est, Balcanii de Vest și Caucazul de Sud** să se accentueze în urma acțiunilor concertate ale unor actori statali și non-statali, pe de o parte prin presiuni externe, război hibrid și conflicte prelungite, iar pe de altă parte prin investiții în infrastructura strategică:

- perpetuarea agresiunii Federației Ruse împotriva **Ucrainei** va crește insecuritatea în regiune, cu implicații majore la adresa securității României;
- o eventuală amânare pe termen lung a integrării europene a **Republicii Moldova și a Ucrainei** va accentua riscurile de securitate pentru România;
- destabilizarea regională în **Balcanii de Vest**, alimentată de interferențe externe, de reacții naționaliste și de lipsa unor progrese substanțiale în procesele de aderare la UE poate genera frustrări politice și reacții naționalist-izolaționiste care pot degenera în conflicte interne și regionale, accentuând riscurile de securitate pentru România;
- instabilitatea din **Caucazul de Sud** poate afecta proiectele de conectivitate comercială și energetică de interes pentru România.
- insecuritatea din **Orientul Mijlociu și Africa** creează premisele de export al unor riscuri spre Europa și țara noastră.

56. Emergența unor **alianțe anti-occidentale** poate crea poli de putere adversi care vizează destabilizarea și, la limită, reconfigurarea arhitecturii de securitate euroatlantice și a ordinii internaționale actuale.

57. Proliferarea sistemelor de armament convențional și neconvențional, a munițiilor de precizie și a dronelor de luptă, dezvoltate prin integrarea tehnologiilor cu dublă utilizare, conduc la o **nouă cursă a înarmării** și amplifică semnificativ riscurile la adresa capacității de apărare a României.

58. Competiția neloială și agresivă, subvenționarea mascată a unor sectoare de către alte state pentru a cuceri piețe, achizițiile strategice cu scopul de a crea dependențe sau de a deține controlul asupra unor sectoare critice pot crea pe termen mediu dezavantaje majore pentru economia națională și pentru capacitatea sa de a contribui la securitatea națională.

59. Neajunsurile în asigurarea securității energetice la nivel regional și a protecției infrastructurilor critice pot fi exploatate de către actori interesați ca mijloc de presiune politică și ca pârghie de control.

60. Infrastructura critică din Zona Contiguă și Zona Economică Exclusivă ale României este expusă unor atacuri hibride în condițiile continuării stării de război provocate de Federația Rusă.

61. Migrația ilegală creează riscuri la adresa securității naționale, pe fondul eficienței reduse a instrumentelor existente la nivel instituțional. România va rămâne totuși un spațiu alternativ de tranzit spre vestul Europei, cu un flux redus comparativ cu celelalte state din regiune. O tendință îngrijorătoare este instrumentalizarea

migrației ilegale și a nemulțumirilor sociale interne conexe pentru a alimenta discursul extremist.

62. Amplificarea efectelor adverse rezultate din schimbările climatice poate conduce la creșterea frecvenței și severității dezastrelor naturale, cu impact asupra populației și infrastructurii. Totodată, temerile legate de afectarea mediului pot fi exploatate de actori externi pentru a bloca anumite politici ale României sau ale aliaților săi.

63. Capacitatea redusă a administrației publice. Lipsa unui sistem consistent de date care să fundamenteze decizia administrativă, lipsa integrării și chiar a cooperării între diferite sectoare ale administrației publice, un mod de lucru care inhibă responsabilitatea funcționarilor publici și lipsa unor viziuni sectoriale fac ca administrația publică să nu reacționeze adecvat și prompt la problemele pe care trebuie să le rezolve.

64. Corupția vulnerabilizează în mod profund statul de drept și afectează eficacitatea instituțiilor și bunăstarea cetățeanului, sporind inclusiv evaziunea fiscală și criminalitatea economică, cu efecte directe asupra economiei naționale, competiției loiale și libertății economice.

65. Capacitatea redusă a instituțiilor din domeniul protecției civile, inclusiv cea de răspuns adecvat la urgențe și dezastre naturale ori accidente cu victime multiple generează riscuri pe fondul persistenței vulnerabilităților infrastructurilor necesare furnizării unor servicii publice esențiale, sau din lipsa unor abordări unitare, integrate și din nealocarea de resurse suficiente.

66. Politicile fiscale inadecvate, capacitatea redusă de combatere a evaziunii fiscale și colectarea deficitară a taxelor și impozitelor afectează capacitatea statului de a-și asigura resursele necesare funcționării serviciilor publice critice și realizării investițiilor în domeniul securității naționale.

67. Precaritatea educației și abandonul școlar, precum și numărul scăzut de absolvenți de studii superioare, prin raportare la populația generală, au impact negativ asupra dezvoltării țării și conduc la riscul de a croniciza lipsa de capital uman specializat.

68. Accentuarea declinului populației și lipsa unei perspective de redresare a echilibrului demografic, inclusiv prin creșterea speranței de viață medii, perturbă piața muncii, accentuând presiunile asupra bugetului de stat și a sistemelor sociale.

69. Deficiențele sistemice, accentuate de ingerințe nelegale în procesul de transformare digitală a sectorului public și a serviciilor oferite cetățenilor generează riscuri la adresa infrastructurilor IT&C utilizate în domenii esențiale precum securitate și apărare, sănătate, fiscal-vamal, educație, respectiv muncă și protecție socială. Prin utilizarea noilor tehnologii crește riscul producerii unor incidente cibernetice majore, la nivel național sau transfrontalier, în sectoare de importanță critică (inclusiv lanțurile de aprovizionare).

70. Nivelul scăzut al performanței sistemului național de cercetare, dezvoltare și inovare este determinat de: accesul redus la resurse financiare; valorificarea sub potențial a instrumentelor de finanțare externă sau de la bugetul de stat; dificultățile în atragerea și menținerea resursei umane specializate; insuficienta racordare la activitatea de cercetare internațională; inconsistența aplicării reformelor instituționale; deficiențele în realizarea transferului tehnologic.

71. Disfuncțiile în domenii-cheie precum sănătatea, educația, protecția socială și administrația pot crea vulnerabilități sistemice, amplificate de utilizarea noilor tehnologii de către grupări ostile și propagarea infracționalității cibernetice.

72. Există riscul perpetuării deficiențelor în sectoare critice precum gestionarea resurselor (minerale, de apă, forestiere etc.), energetic, de telecomunicații și în industria de apărare, inclusiv pe fondul corupției.

73. Perturbarea funcționării statului de drept ca urmare a polarizării socio-economice și a discursului populist, extremist, antidemocratic și antieuropean rămâne un pericol pentru România. Este previzibilă menținerea unui grad crescut de receptivitate la mesaje populiste a unei părți a populației, însoțite de fenomene de contestare a autorității și a statului de drept, ceea ce poate contribui la continuarea propagării dezinformării și a știrilor false.

74. Nivelul scăzut al gândirii critice, alfabetizării media și culturii de securitate, dar și persistența unor lacune ale cadrului legislativ constituie vulnerabilități care conduc la o reziliență scăzută a societății în raport cu extremismul, radicalizarea și manipularea informațională.

3.3. Oportunități

75. Valorificarea eficientă a politicilor, resurselor, instrumentelor europene și NATO, precum și a parteneriatelor strategice, în special a celui cu SUA, și a politicilor promovate în organizațiile multinaționale poate conduce la gestionarea în comun a riscurilor și a amenințărilor convenționale și hibride la adresa securității, precum și la consolidarea poziției geostrategice a României în regiune.

76. Potențialul instrumentelor UE și NATO, dar și a parteneriatelor bilaterale, poate fi folosit pentru a consolida **capacitatea militară națională**, prin creșterea investițiilor în domeniul apărării, dezvoltarea industriei naționale de apărare și extinderea portofoliului de capacități (ex. dezvoltarea, în premieră, de capacități naționale în domeniul spațial, cu potențial de valorificare inclusiv în plan militar). Fructificarea instrumentelor amintite poate revitaliza sectoare critice din **industria națională de apărare** și iniția un proces de transformare și re tehnologizare a acesteia prin:

- angajarea de personal cu înaltă pregătire profesională, atragerea de know-how și implementarea de tehnologii performante;

- încheierea de parteneriate cu producători externi de echipamente militare, inclusiv în cadrul unor operațiuni de cooperare tehnologică/industrială conexe programelor majore de înzestrare militară, și cooperarea în cadrul programelor de cercetare-dezvoltare și a proceselor de producție;

- constituirea pe teritoriul național de capacități industriale care să producă tehnică militară modernă și să asigure mentenanța acesteia;

- încurajarea investițiilor în tehnologii sau industrii cu valoare adăugată mare și capacitate de utilizare duală, atât în economia civilă, cât și în industria de apărare.

77. Creșterea relevanței rutelor de import-export care traversează teritoriul național, ca urmare a reorientării fluxurilor financiare și comerciale din regiunea Mării Negre, poate conduce la transformarea României într-un **centru de conectivitate** între Europa și Asia.

78. Contextul oferit de *Abordarea Strategică a UE privind Marea Neagră* și demersurile similare derulate la nivelul NATO au potențialul de a crea și consolida o infrastructură națională strategică sustenabilă, care să poată sprijini forțele naționale și aliate și de a contribui la consolidarea rezilienței naționale pe timp de criză. Astfel, pot fi dezvoltate și operaționalizate **coridoarele de mobilitate**, precum și infrastructura critică cu dublă utilizare, în scopul facilitării mobilității militare și economice.

79. Valorificarea **noilor tehnologii**, cu precădere a Inteligenței Artificiale, poate conduce la accelerarea și eficientizarea proceselor de digitalizare și la reducerea decalajelor de dezvoltare față de alte state. În acest sens, sunt oportune stabilirea de parteneriate public-privat, atragerea mediului academic, de cercetare și a unor companii private specializate în domeniu.

80. Accesarea **mecanismelor de finanțare internaționale** disponibile și încheierea unor parteneriate public-privat au potențialul de a conduce la dezvoltarea capacităților de asigurare a securității cibernetice la nivel național.

81. Dezvoltarea de parteneriate între fermieri, procesatori, comercianți cu amănuntul, consumatori și mediul academic, contribuie la **construirea unui sistem alimentar performant și durabil**.

82. Se impune accesarea fondurilor UE destinate protecției mediului, inclusiv pentru **investiții în tehnologii verzi și energie regenerabilă**, cu asigurarea unui echilibru și în ceea ce privește costurile, competitivitatea economică și sustenabilitatea (inclusiv ecologică).

83. Accesarea și utilizarea cu prioritate a fondurilor UE în **educație și cercetare** asigură creșterea accesului la educație de calitate, crearea de programe de educație media și digitală, precum și promovarea gândirii critice necesară combaterii manipulării informaționale.

84. Este necesară creșterea utilizării avantajelor oferite de **Fluviul Dunărea**, din punct de vedere logistic, pentru intensificarea schimburilor economice.

85. În contextul cererii globale de produse militare pentru următorii ani, România are mai multe avantaje competitive: tradiția industriei de apărare, personal calificat, locații deja adaptate producției militare și o puternică prezență a industriei automotive și a celei de tehnologie.

86. Românii din diaspora, care s-au adaptat unor societăți și economii mai productive, reprezintă o uriașă oportunitate pentru România prin competențele deja dobândite de cei care se întorc, posibilitatea de a mijloci schimburi comerciale și prin investiții în România.

Capitolul 4

INTERESE ȘI OBIECTIVE NAȚIONALE DE APĂRARE ȘI SECURITATE

2.1. Interese naționale de securitate

87. Interesele naționale de securitate ale României sunt menite să asigure securitatea și prosperitatea cetățenilor săi, din țară și din diaspora și reprezintă fundamentul pentru dezvoltarea obiectivelor naționale care garantează existența și identitatea statului, stabilitatea și continuitatea acestuia. Interesele naționale de securitate ale României sunt următoarele:

- prezervarea independenței, suveranității, unității și integrității teritoriale a țării - *condiție sine qua non* pentru perpetuarea și dezvoltarea componentelor materiale și spirituale ale culturii și civilizației românești, în acord cu valorile democratice asumate;

- apărarea și consolidarea democrației constituționale și a statului de drept;

- protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor;

- consolidarea sentimentului de siguranță al cetățenilor și a încrederii acestora în capacitatea statului de a crea condiții pentru îmbunătățirea calității vieții și îndeplinirea aspirațiilor lor în condiții optime;

- protejarea libertății economice și a economiei naționale de concurență agresivă și neloială a unor state care nu împărtășesc aceleași valori și principii cu țara noastră;

- promovarea identității naționale, inclusiv în rândul românilor din diaspora, concomitent cu prezervarea și valorificarea patrimoniului cultural și natural național;

- consolidarea profilului de țară al României pe trei dimensiuni: la nivel regional, pe Flancul Estic, cu accent pe regiunea Mării Negre, precum și în Balcanii de Vest; în cadrul NATO și UE; în relație cu partenerii strategici;

- întărirea posturii de descurajare și apărare a NATO în regiunea Mării Negre, prin efort național și prin întărirea prezenței militare aliate pe Flancul Estic, în corelație cu evoluțiile mediului de securitate regional;

- asigurarea stabilității economico-financiare prin consolidarea securității energetice, transformarea digitală și dezvoltarea infrastructurilor critice vitale, inclusiv celor destinate sistemului național de apărare;

- întărirea sistemului de justiție și combaterea sistematică a corupției în instituțiile publice și private; combaterea evaziunii fiscale, a spălării banilor și îmbunătățirea gradului de colectare a taxelor;
- consolidarea capacității administrative a României și reducerea decalajelor de dezvoltare între regiuni pentru a asigura modernizarea, transparentizarea și îmbunătățirea serviciilor publice având ca beneficiar principal cetățeanul;
- garantarea dreptului la educație, dezvoltarea unei politici educaționale solide, care să crească performanța tinerelor generații și să ofere oportunități sporite;
- garantarea dreptului la sănătate, întărirea sistemului public sanitar pentru a oferi servicii optime cetățenilor și pentru a putea gestiona eventuale dezastre, situații de urgență, epidemii sau pandemii; combaterea consumului de droguri;
- valorificarea optimă a resurselor naturale, în acord cu necesitățile economice actuale și pe termen lung, cu protejarea mediului înconjurător, contracararea efectelor schimbărilor climatice;
- creșterea coeziunii și rezilienței societale în raport cu extremismul și radicalizarea, cu atenție specială pentru mediul online, cu respectarea libertății de opinie și a pluralismului în societate; cultivarea toleranței.

2.2. Obiective naționale de securitate⁴

88. În condițiile evoluțiilor de securitate actuale, cât și a celor previzionate, România trebuie să fie pregătită să acționeze pentru îndeplinirea obiectivelor naționale de securitate în mod independent, precum și în oricare dintre următoarele configurații: în cadrul NATO, al UE și al unor parteneriate, coaliții sau organizații multilaterale.

89. Apărare, ordine publică și securitate națională

- consolidarea capacității de apărare pentru îndeplinirea îndatoririlor constituționale și pentru protejarea valorilor și intereselor naționale, inclusiv prin dezvoltarea industriei naționale de apărare;
- dezvoltarea capabilităților de descurajare și apărare, preponderent prin modernizarea instituțiilor relevante pentru securitatea națională, derularea optimă a programelor de înzestrare a Armatei României, pregătirea personalului militar și dezvoltarea industriei naționale de apărare, aflate în proprietate publică și privată;
- pregătirea economiei, teritoriului și populației pentru apărare, inclusiv prin dezvoltarea infrastructurii cu dublă utilizare și prin sporirea mobilității militare;
- consolidarea capacității de acțiune din domeniul ordinii publice și siguranței cetățeanului, dezvoltarea măsurilor de răspuns la crize și situații de urgență /

⁴ Repere clar definite și cuantificabile care ghidează acțiunea instituțiilor cu atribuții în domeniul securității naționale în implementarea intereselor naționale de securitate.

protecție civilă / apărare civilă, precum și asigurarea unui management operațional performant, bazat pe interoperabilitate, versatilitate și complementaritate;

- dezvoltarea expertizei și competenței României în gestionarea situațiilor de criză și protecția civilă;

- creșterea nivelului de securitate cibernetică la nivel național, consolidarea capacității de detectare și investigare a atacurilor cibernetice și fortificarea posturii proactive;

- crearea de noi tehnologii și accelerarea cercetării științifice și inovării, în special în domenii de importanță strategică, dezvoltarea și gestionarea Inteligenței Artificiale, inclusiv prin valorificarea programelor UE, precum și asigurarea securității cercetării științifice, ca măsură de protecție a ecosistemului de cunoaștere;

- dezvoltarea capabilităților de combatere a amenințărilor asimetrice, cu accent pe amenințările hibride și terorism;

- protecția informațiilor clasificate în toate domeniile de activitate;

- prevenirea și contracararea activităților derulate de grupuri de interese ostile, grupări de criminalitate organizată sau entități străine inamice, având ca scop obținerea de beneficii ilegale, alterarea procesului decizional statal sau afectarea unor domenii relevante pentru securitatea națională, inclusiv în mediul online;

- prevenirea și combaterea infraționalității de orice fel.

90. Mediul cetățenesc și coeziunea societală

- protejarea valorilor democrației liberale și a statului de drept, anticiparea și combaterea agresiunilor informaționale, în condițiile prezervării libertății de expresie;

- consolidarea valorilor identitare naționale, inclusiv prin păstrarea, protejarea, restaurarea, valorificarea și promovarea patrimoniului cultural și istoric al României;

- combaterea practicilor discriminatorii de orice natură;

- anticiparea și contracararea manifestărilor radicale, extremiste sau teroriste, inclusiv în mediul online, și creșterea rezilienței societale în raport cu extremismul și radicalizarea;

- dezvoltarea culturală și spirituală a cetățenilor României în condiții de egalitate de șanse și în afara oricăror discriminări.

91. Administrație

- adaptarea instituțiilor statului la noile realități de securitate, prin reforme instituționale și modernizarea legislației relevante, precum și prin integrarea tehnologiilor emergente și disruptive, dezvoltarea de capacități digitale avansate și crearea unor mecanisme flexibile care să permită reacții rapide și eficiente la amenințările în continuă schimbare;

- creșterea eficienței sistemelor naționale de prevenire și gestionare a situațiilor de criză, interne și externe, militare sau de natură civilă, a mecanismelor de

cooperare interinstituțională și a capacităților de combatere a amenințărilor de orice tip, inclusiv hibride, pentru asigurarea rezilienței naționale și societale, precum și pentru funcționarea continuă a instituțiilor și a serviciilor esențiale;

- întărirea capacității administrative și de asigurare a serviciilor publice esențiale.

92. Lupta împotriva corupției. Limitarea drastică a fenomenului corupției prin coordonarea eforturilor instituțiilor, inclusiv a serviciilor de informații.

93. Economie

- dezvoltarea economică, prin asigurarea unui climat de afaceri stabil și atractiv, în special pentru sectoarele cu valoare adăugată mare; extinderea regională și internațională a companiilor cu capital autohton;

- dezvoltarea infrastructurii rutiere, aeriene și de căi ferate; a celei de telecomunicații în bandă largă și de mare viteză și a infrastructurii necesare pentru utilizarea la scară largă a IA;

- dezvoltarea industriei de procesare alimentară centrată pe trasabilitate, siguranță alimentară și impact ecologic optim;

- prevenirea și contracararea efectelor negative ale schimbărilor climatice și implementarea politicilor UE de protecție a mediului, cu menținerea competitivității economice.

94. Obiective generale în plan extern

- consolidarea parteneriatelor strategice și a relației transatlantice: în special parteneriatul strategic cu SUA, dinamizarea cooperării cu alți aliați și state partenere, inclusiv în domeniul înzestrării armatei, producției locale de armament și al contracarării amenințărilor hibride;

- întărirea profilului României în cadrul UE și NATO, utilizarea optimă a instrumentelor UE și ale NATO pentru dezvoltarea capacităților naționale de apărare, dând prioritate industriei de apărare și mobilității militare, ținând cont de noul cadru oferit de Carta Albă a Apărării și de Planul Readiness 2030 ale UE, inclusiv instrumentul Acțiunea pentru securitatea Europei - SAFE;

- susținerea stabilității și a dezvoltării economice a Republicii Moldova printr-un proces din ce în ce mai ambițios de integrare a politicilor publice sectoriale, în vederea consolidării securității acestui stat aflat la frontiera UE și NATO;

- sprijinirea Ucrainei în eforturile de soluționare a conflictului cu Federația Rusă și participarea activă la implementarea unei păci juste și durabile, la oferirea garanțiilor de securitate și la reconstrucția statului ucrainean;

- susținerea demersurilor de asigurare a securității și stabilității în Balcanii de Vest, ținând cont de interesele noastre de securitate și economice;

- dezvoltarea relațiilor și parteneriatelor cu alte state cu care împărtășim viziuni și valori comune, inclusiv ca parte a interesului național de asigurare a securității și dezvoltării țării;

- consolidarea rolului României de partener de încredere în domeniul protecției civile în plan internațional, inclusiv prin dezvoltarea capabilităților necesare deținerii, pe teritoriul național, a stocurilor strategice dezvoltate la nivelul UE;

- promovarea intereselor economice și de securitate în regiuni de relevanță strategică pentru țara noastră;

- transformarea României într-un centru de conectivitate între Europa și Asia, respectiv Africa.

95. Regiunea Mării Negre

- asigurarea stabilității regiunii Mării Negre, în condițiile în care afectarea libertății de navigație în Marea Neagră pune în pericol stabilitatea și prosperitatea regiunii, proiectele de conectivitate și pe cele energetice;-

- consolidarea profilului României de pol de stabilitate regional, cu rol decisiv în asigurarea și menținerea securității și stabilității la Marea Neagră și pe întregul Flanc Estic al Alianței;

- menținerea atenției sporite a NATO și a UE asupra zonei Mării Negre, ca regiune relevantă pentru securitatea euroatlantică;

- întărirea rolului României în arhitectura de securitate maritimă a NATO și a Uniunii Europene, prin participarea activă la inițiative și misiuni de securitate și prin promovarea stabilității regionale în Marea Neagră;

- consolidarea securității în Zona Contiguă și Zona Economică Exclusivă;

- realizarea de noi inițiative de cooperare la Marea Neagră, îndeosebi cu Turcia și Bulgaria, dar și cu alte state interesate în asigurarea protecției infrastructurii energetice și de comunicații la suprafață și submarină.

96. Alte regiuni, organizații internaționale și formate multilaterale

- aderarea României la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică;

- creșterea rolului României în cadrul formatelor de cooperare regională la care este parte (*Inițiativa celor 3 Mări, Formatul București 9*) și valorificarea oportunităților oferite de acestea;

- participarea activă la asigurarea securității și stabilității în regiunea Balcanilor de Vest și sprijinirea în continuare a acestor state în demersurile lor de integrare în spațiul european și euroatlantic;

- promovarea relațiilor cu țările din Asia Centrală și Caucaz pe toate palierele relevante și de interes comun, inclusiv sporirea inter-conectivității, dezvoltarea rutelor comerciale și a lanțurilor de aprovizionare și consolidarea securității energetice.

Capitolul 5

DIRECȚII DE ACȚIUNE PENTRU ASIGURAREA SECURITĂȚII NAȚIONALE ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI ȘI CETĂȚEANULUI ROMÂN

5.1. Domenii și direcții de acțiune

97. Apărare, ordine publică și securitate națională

- actualizarea legislației privind securitatea națională, strategiilor și doctrinelor, precum și transformarea și modernizarea forțelor, în scopul integrării și coordonării efectelor tuturor instrumentelor de putere ale statului pentru îmbunătățirea securității și apărării naționale consolidate;
- creșterea graduală a cheltuielilor pentru apărare până la 5% din PIB, din care 3,5% din PIB pentru cheltuieli de bază în apărare și 1,5% pentru cheltuieli conexe și investiții cu impact mai larg în domeniul apărării, până în anul 2035;
- creșterea capacității operaționale a structurii de forțe a Armatei României prin asigurarea încadrării, instruirii, dotării și finanțării acesteia;
- creșterea atractivității profesiei de militar și a retenției personalului din toate structurile sistemului național de securitate;
- promovarea serviciului militar voluntar și dezvoltarea forțelor din rezerva strategică; asigurarea pregătirii populației, a economiei naționale și a teritoriului pentru apărare; crearea și păstrarea rezervelor de stat și de mobilizare;
- menținerea și consolidarea prezenței trupelor aliate NATO și parteneri pe teritoriul României, pentru a contribui la întărirea posturii de descurajare și apărare;
- susținerea angajamentului transatlantic privind postura de descurajare și apărare pe Flancul Estic, pentru a consolida predictibilitatea și coerența apărării comune;
- utilizarea lecțiilor învățate în războiul din Ucraina (utilizarea pe scară largă a dronelor și sistemelor anti-dronă, a capabilităților de război electronic/hibrid) pentru eficientizarea înzestrării forțelor armate ale României și adaptarea producției industriale la noile provocări și evoluții tehnologice din domeniul militar;
- utilizarea instrumentelor dezvoltate la nivelul UE pentru investiții în capacitățile industriale de apărare, în special prin intermediul achizițiilor publice comune, cum este programul SAFE;
- dezvoltarea de capabilități naționale în domeniul spațial, prin investiții în echipamente, tehnologii satelitare și infrastructură terestră, dublate de crearea cadrului național necesar operaționalizării și exploatării adecvate a acestora;

- asigurarea securității Zonei Contigue și Zonei Economice Exclusive pentru exercitarea drepturilor suverane de explorare și exploatare, protecție, conservare și gestionare a tuturor resurselor naturale biologice și/sau nebiologice și a altor resurse existente în acestea;

- dezvoltarea capabilităților naționale de apărare și reziliență, creșterea interoperabilității cu aliații și partenerii noștri și cooperare regională în cadrul formatelor deja instituite sau a altora noi, concomitent cu elaborarea și implementarea Strategiei României la Marea Neagră.

- participarea activă la procesele decizionale ale NATO și la consolidarea posturii de descurajare și apărare, cu accent pe Flancul Estic, precum și menținerea contribuțiilor la structurile de comandă și de forțe ale NATO;

- susținerea la nivel UE a inițiativelor specifice Politicii de Securitate și Apărare Comună, cu relevanță pentru asigurarea securității europene, inclusiv a regiunii Mării Negre. Participarea activă la implementarea Abordării Strategice a UE privind Marea Neagră și susținerea demersurilor de creare și operaționalizare pe teritoriul României a Centrului de securitate maritimă la Marea Neagră;

- participarea la inițiativele și programele NATO și UE de dezvoltare și utilizare în comun a capabilităților. Susținerea cooperării NATO-UE, cu asigurarea complementarității și sinergiei dintre cele două organizații;

- dezvoltarea cooperării militare cu statele riverane, aliate și parteneri pentru promovarea stabilității și securității în regiunea Mării Negre. Facilitarea creșterii prezenței militare aliate în țara noastră prin dezvoltarea infrastructurii strategice, în conformitate cu deciziile adoptate la nivel NATO;

- dezvoltarea capabilităților naționale de răspuns la atacuri cibernetice, inclusiv prin integrarea noilor tehnologii, în special a inteligenței artificiale; creșterea cooperării între instituțiile din domeniul public, privat, mediul academic și de cercetare;

- implementarea unei abordări integrate și anticipative, adaptate realităților operaționale și sociale actuale pentru asigurarea/menținerea ordinii publice și a siguranței cetățenilor, cu protejarea drepturilor și libertăților democratice;

- consolidarea securității frontierelor externe printr-o abordare integrată, care să îmbine cooperarea internațională, dezvoltarea capacităților naționale și utilizarea tehnologiilor avansate, în scopul prevenirii și combaterii migrației ilegale și a criminalității organizate transfrontaliere ;

- dezvoltarea capabilităților de descurajare a activităților cibernetice ostile care periclitează securitatea infrastructurilor informatice și de comunicații de interes național și tehnologia informației cu valențe critice pentru securitatea națională;

- prevenirea și contracararea amenințărilor hibride, a acțiunilor vizând manipularea spațiului informațional sau a activităților informative ostile desfășurate

împotriva intereselor de securitate ale statului român, inclusiv prin comunicare strategică, fără a aduce însă atingere valorilor constituționale fundamentale;

- prevenirea și contracararea activităților teroriste și dezvoltarea unor mecanisme de răspuns în raport cu problematica radicalizării;
- consolidarea capacităților necesare identificării, prevenirii și combaterii fenomenului corupției;
- combaterea riscurilor determinate de coagularea unor grupuri de interese ilegite care vizează deturnarea sau afectarea actului de decizie în domenii relevante, fără a aduce atingere dreptului fundamental la liberă asociere;
- asigurarea protecției contrainformative a personalului, obiectivelor și activităților din sectorul securității și apărării naționale, precum și a informațiilor clasificate.

98. Protecție civilă/apărare civilă

- continuarea dezvoltării sistemului național de management al situațiilor de urgență prin consolidarea capacității instituționale de prevenire și asigurare a unui răspuns integrat, concomitent cu creșterea nivelului de pregătire a populației pentru a acționa la situații de urgență/protecție civilă;
- dezvoltarea rezilienței statului și a comunităților la situații de protecție civilă/apărare civilă prin implementarea de acțiuni multisectoriale preventive la nivelul întregii societăți, inclusiv prin consolidarea sistemului național de adăpostire, în concordanță cu cerințele NATO și reglementările UE în domeniu;
- dezvoltarea de stocuri strategice cu materiale și echipamente necesare în situații de urgență și protecție civilă/apărare civilă;
- modernizarea și adaptarea mecanismelor și resurselor structurilor de ordine publică și situații de urgență, în vederea protecției populației față de noile tipuri de riscuri, prin dezvoltarea de sisteme integrate de prevenire, monitorizare, intervenție și cooperare interinstituțională, inclusiv prin valorificarea fondurilor europene și a altor instrumente de finanțare nerambursabilă, în vederea protejării cetățenilor și menținerii stabilității naționale;
- dezvoltarea și protejarea infrastructurii critice, inclusiv a celei destinate sistemului național de apărare, a celei cu dublă utilizare, a coridoarelor de mobilitate terestre, aeriene, navale, precum și a celei cibernetice și informaționale;
- implicarea activă în mecanisme internaționale de asistență reciprocă în caz de dezastre naturale sau antropice și promovarea rolului României ca partener de sprijin la nivel internațional.

99. Mediul cetățenesc, coeziunea socială, administrație

- apărarea ordinii și valorilor constituționale, a valorilor și principiilor democratice, precum și a drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor;

- creșterea siguranței cetățenilor prin protejarea vieții, integrității corporale și a dreptului la libertate și proprietate privată;
- identificarea și înlăturarea disfuncțiilor de natură să afecteze securitatea marilor sisteme publice și consolidarea capacității funcționale a acestora;
- încurajarea coeziunii și reducerea clivajelor sociale pentru prevenirea exploatării lor de către actori externi, prin campanii de manipulare informațională;
- consolidarea statului de drept, eficientizarea guvernării și implementarea principiului bune guvernări pentru creșterea predictibilității actului guvernamental și a încrederii cetățenilor în instituțiile statului;
- reforma sistemului politico-administrativ și a sectorului public printr-un proces de decizie bazat pe date, stimularea colaborării dintre diferitele componente ale sistemului public, stimularea inițiativei funcționarilor publici, digitalizare, creșterea capacității de reacție guvernamentală față de disfuncționalitățile din mediul economico-social;
- îmbunătățirea coordonării interinstituționale în cadrul sistemului național de securitate și prevenirea alterării proceselor decizionale în domenii relevante;

100. Limitarea drastică a corupției prin:

- abordare integrată a fenomenului, prin eforturile conjugate ale tuturor instituțiilor responsabile și prin utilizarea eficientă a datelor disponibile;
- implicarea serviciilor de informații în colectarea datelor care documentează posibile fapte de corupție, fără interferența acestora în cercetarea penală și în procesul de justiție;
- corectarea mecanismelor legislative și administrative care întârzie realizarea actului de justiție în ceea ce privește corupția, cu respectarea separației puterilor în stat și a normelor constituționale;

101. Economie

- stimularea creșterii economice prin: creșterea gradului de libertate economică; promovarea creativității antreprenoriale; diminuarea birocrăției și a fiscalității excesive; digitalizarea accelerată și utilizarea IA;
- creșterea competitivității economiei naționale și reducerea decalajelor de dezvoltare economică dintre regiunile țării;
- asigurarea stabilității și predictibilității bugetare, consolidarea capacității administrative și cooperarea eficientă public-privat, în special pentru proiecte de importanță națională;
- reducerea datoriei publice la un nivel sustenabil, în concordanță cu prevederile europene;
- asigurarea stabilității monetare și continuarea procesului de adoptare a monedei euro;

- revigorarea industriei naționale de apărare, prioritizând următoarele direcții: conducere profesionistă pe model corporatist a companiilor din ecosistemul național de apărare; posibilitatea listării parțiale la bursă; stimularea producției interne; inovația tehnologică; transferul tehnologic și de know-how; dezvoltarea capacităților cu dublă utilizare; formarea și motivarea personalului. Creșterea cooperării între autoritățile militare și civile, precum și între autorități și operatorii economici privați;

- promovarea companiilor românești în străinătate și atragerea investițiilor străine în România, cu asigurarea viabilității pe termen lung a acestor investiții și stimularea reinvestirii profiturilor în economia națională, inclusiv pentru evitarea transferurilor artificiale a profiturilor în exterior;

- promovarea exporturilor românești și reducerea deficitului comercial cu partenerii străini;

- utilizarea eficientă a politicilor și a instrumentelor europene pentru proiecte de dezvoltare economică, cu impact asupra comunităților și în interesul cetățenilor;

- intensificarea eforturilor în vederea aderării la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică;

- asigurarea securității energetice și a unor prețuri accesibile pentru cetățean și competitive din punct de vedere economic, inclusiv prin creșterea investițiilor în proiectele de exploatare a gazelor naturale din Marea Neagră, a proiectelor de producție a energiei regenerabile și a energiei nucleare;

- concretizarea proiectelor energetice de anvergură națională, inclusiv a celor dezvoltate cu parteneri strategici externi;

- promovarea proiectelor majore de interconectare energetică regională, menite a diversifica sursele și rutele energetice pentru consolidarea securității energetice;

- modernizarea rețelelor de distribuție a energiei electrice;

- diversificarea și securizarea lanțurilor critice de aprovizionare;

- combaterea mării evaziuni fiscale și prevenirea alterării proceselor decizionale în domenii relevante pentru securitatea națională;

- creșterea rezilienței rezervelor de stat și a capacității de mobilizare pentru a putea face față provocărilor oricărui tip de criză;

- consolidarea pieței de capital și a altor tipuri de instrumente financiare private, pentru a degreva presiunea asupra bugetului de stat și a stimula investițiile în România;

- promovarea și dezvoltarea proiectelor majore din domeniul transporturilor, în mod special a celor care vizează dubla utilizare a infrastructurii;

- valorificarea potențialului agricol și crearea de ecosisteme agroalimentare economice comparabile cu cele din Uniunea Europeană;
- creșterea eficienței energetice și a investițiilor în surse regenerabile de producere a energiei; combaterea schimbărilor climatice, cu menținerea competitivității economice;
- prevenirea și contracararea riscurilor de mediu, de natură să atragă riscuri semnificative pentru populație ori sancțiuni financiare asupra statului român;
- dezvoltarea capacităților structurilor de ordine publică, siguranță și situații de urgență pentru prevenirea și gestionarea riscurilor asupra mediului, prin sisteme integrate de monitorizare, intervenție și cooperare, cu sprijinul fondurilor europene și al altor instrumente de finanțare nerambursabilă;
- implementarea modelului de creștere economică și competitivitate Busola Competitivității, promovat la nivelul UE;
- asigurarea unor capacități extinse de stocare a energiei.

102. Educație, cultură, sănătate, social și demografie

- optimizarea sistemelor de educație și formare profesională, în vederea creșterii rezilienței și securității sociale, considerând următoarele aspecte ca fiind prioritare:
 - prevenirea și diminuarea abandonului școlar și a analfabetismului funcțional;
 - creșterea calității ofertei educaționale, în spiritul diminuării inechităților regionale;
 - asigurarea cadrului partenerial educație-piața muncii (și prin extinderea sistemului de educație duală) în vederea creșterii calității resursei umane, inclusiv pentru dezvoltarea specializărilor critice în domeniile militar, energie, sănătate, industrie și altele;
- reafirmarea rolului familiei în educația copiilor de vârstă preșcolară și extinderea infrastructurii școlare dedicate educației timpurii;
- implementarea unor măsuri de creștere a siguranței în școli și combaterea violenței școlare;
- dezvoltarea și susținerea, inclusiv prin asigurarea unor linii de finanțare adecvate, a cercetării științifice și inovării, în special a instituțiilor celor mai importante de cercetare;
- promovarea unei culturi a rezilienței societale în vederea descurajării și combaterii dezinformării și a campaniilor de influență ostilă, prin: consolidarea educației vizând gândirea critică; dezvoltarea competențelor de alfabetizare media și digitală; asigurarea unei comunicări publice transparente, coerente și bazate pe date verificate; respectarea valorilor patriotice și promovarea inițiativei cetățenești;

- crearea unui sistem de sănătate centrat pe pacient; creșterea speranței de viață și a calității vieții, dezvoltarea de programe consistente de prevenție;
- asigurarea accesului echitabil la servicii de sănătate de calitate, indiferent de mediul de rezidență, statutul socio-economic sau alte criterii, prin dezvoltarea și modernizarea infrastructurii sanitare în zonele defavorizate sau insuficient acoperite;
- îmbunătățirea accesului la educație și cultură pentru toate categoriile sociale, inclusiv cele defavorizate, prin politici publice active, infrastructură modernizată și servicii culturale de calitate;
- păstrarea, protejarea, restaurarea, digitalizarea și promovarea patrimoniului cultural material și imaterial, ca sursă de identitate, mândrie națională, memorie colectivă și resursă pentru dezvoltare durabilă;
- promovarea în educație a spiritului cunoașterii, protejării patrimoniului cultural, și a identității naționale, care întăresc atașamentul față de țară și cultura națională;
- susținerea păstrării și afirmării identității culturale, lingvistice și spirituale a românilor din diaspora și din comunitățile istorice de români aflate pe teritoriul altor state și încurajarea implicării comunităților de români de peste hotare în promovarea intereselor țării;
- consolidarea relațiilor funcționale dintre instituțiile publice din România și comunitățile românești din diaspora în scopul protejării drepturilor și menținerii identității acestora, precum și pentru dezvoltarea legăturii acestora cu România;
- eliminarea inechităților sociale și consolidarea coeziunii sociale;
- reducerea declinului demografic prin măsuri sociale și economice în sprijinul familiilor;
- consolidarea sprijinului cetățenilor pentru apărarea țării și a culturii de securitate și apărare națională prin educație, cunoașterea istoriei, dezvoltarea spiritului civic și patriotic, precum și prin programe de pregătire continuă pentru apărare.

103. Diplomatie

- protejarea și promovarea intereselor României în UE, NATO și la nivel internațional, inclusiv printr-o finanțare adecvată a diplomației;
- valorificarea activă a calității de membru UE și NATO, a parteneriatelor strategice și a relațiilor cu entități statale și organizaționale care împărtășesc aceleași valori cu România;
- asumarea unui rol mai eficient în formatele de cooperare cu aliații și partenerii noștri, care să permită gestionarea coerentă a amenințărilor, îndeosebi a celor hibride, cu beneficii pentru consolidarea stabilității în plan regional și global;
- întărirea cooperării transfrontaliere, schimbul rapid și eficient de date, dezvoltarea capacității de analiză a informațiilor și a mijloacelor tehnologice, alături de

resurse umane mai bine pregătite, în vederea combaterii a riscurilor și amenințărilor la adresa securității României;

- valorificarea oportunităților asociate Abordării strategice a UE privind Marea Neagră și consolidarea rolului României în regiunea Mării Negre prin atragerea de investiții (domeniile predilecte fiind securitatea la Marea Neagră, a navigației, a frontierelor, protecția infrastructurilor critice de suprafață și submarine, gestionarea migrației, terorismului, criminalității organizate și protecția civilă);

- continuarea demersurilor pentru creșterea securității navigației, inclusiv prin inițiativa comună a României, Turciei și Bulgariei având ca scop dominarea; consolidarea capacității de supraveghere, recunoaștere și schimb de informații; implementarea Abordării Strategice a UE pentru Marea Neagră, incluzând obiectivul României de a găzdui un Centru de Securitate Maritimă;

- promovarea unor relații solide și dinamice cu statele riverane Mării Negre;

- promovarea păcii prin consolidarea profilului țării noastre de garant și furnizor regional de securitate și stabilitate;

- susținerea coeziunii și integrării la nivelul Uniunii Europene, pentru consolidarea rolului și a influenței sale pe plan global;

- consolidarea NATO, a relațiilor transatlantice și aprofundarea Parteneriatului Strategic cu SUA pe toate dimensiunile acestuia;

- finalizarea procesului de aderare a României la Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare;

- optimizarea parteneriatelor strategice actuale, precum și dezvoltarea de noi parteneriate și cooperări cu state cu valori și interese similare în domeniul securității și apărării; consolidarea cooperării în cadrul organizațiilor internaționale;

- susținerea respectării principiilor fundamentale ale dreptului internațional conform Cartei ONU: suveranitatea, integritatea teritorială și nerecurgerea la forță;

- susținerea extinderii UE și a politicii ușilor deschise a NATO;

- continuarea sprijinului consistent și multidimensional pentru asigurarea stabilității, securității și a parcursului european al Republicii Moldova, precum și a rezilienței sale în fața amenințărilor hibride, manipulării informaționale și încercărilor de destabilizare a instituțiilor statului de drept;

- susținerea unei păci juste și durabile în Ucraina, în lumina intereselor de securitate legitime ale României, ca stat vecin și aflat în proximitatea imediată a zonei de conflict;

- creșterea rolului diplomației economice pentru consolidarea influenței externe a României, inclusiv a politicii de cooperare pentru dezvoltare, pentru:

promovarea investițiilor României în străinătate, diversificarea și securizarea lanțurilor de aprovizionare, atragerea de investiții, în special în tehnologii critice, pentru reducerea dependențelor și creșterea competitivității economiei naționale;

- promovarea culturii și patrimoniului românesc, ca instrumente de diplomație culturală și de consolidare a imaginii externe a României;
- sprijinirea parcursului european al statelor din Balcanii de Vest și implicarea activă în rezolvarea unor crize din regiuni cu relevanță pentru securitatea României;
- apărarea și promovarea drepturilor și intereselor cetățenilor români din străinătate și consolidarea dialogului cu comunitățile de români.

5.2. Implicarea cetățeanului și a societății civile în realizarea securității naționale

104. Realizarea securității naționale presupune un efort colectiv, în care **cetățenii au un rol activ, esențial și complementar față de cel al autorităților.** Cetățeanul joacă un rol cheie în edificarea securității naționale și în apărarea valorilor democratice, în calitate de generator și beneficiar de securitate, reprezentând prioritatea principală a instituțiilor statului. Dată fiind natura duală a amenințărilor de tip hibrid - de ordin securitar și de politică publică - identificarea și contracararea acestora necesită abordări cuprinzătoare, la nivelul întregii societăți.

105. Se impune **dezvoltarea solidarității și rezilienței sociale**, cu accent pe gestionarea situațiilor de criză și conflict, prin programe educaționale destinate ridicării nivelului de reziliență individuală, familială și comunitară. Este necesară promovarea unor politici în relația cu cetățeanul și comunitățile, care să întărească solidaritatea socială și încrederea în societate în ansamblul său și în stat, cu obiectivul consolidării coeziunii sociale și a rezilienței.

106. Societatea civilă reprezintă un actor determinant din sfera securității. Parteneriatul dintre instituțiile publice cu responsabilități în asigurarea securității naționale și actorii din cadrul societății civile este esențial. Societății civile îi revine un rol de catalizator al dialogului între cetățeni și instituții, respectiv de facilitator al transpunerii nevoilor cetățenilor în politici publice.

107. Implicarea activă a societății civile completează eforturile instituțiilor publice și conferă un plus de transparență, legitimitate și eficiență în procesul de asigurare a securității naționale.

108. Societatea civilă, în calitate de actor esențial al ecosistemului democratic, contribuie la consolidarea rezilienței societale și sprijină cetățenii și comunitățile în eforturile de pregătire și răspuns la situații de criză, inclusiv prin capacitatea sa de mobilizare rapidă.

109. Pentru implicarea permanentă și prioritară a cetățeanului și societății civile în realizarea securității naționale, în perioada următoare, sunt necesare:

- intensificarea combaterii corupției pentru creșterea încrederii cetățenilor în instituții și în actul de guvernare;
- ridicarea nivelului culturii de securitate a populației prin acțiuni și campanii de informare, educare și instruire, pentru facilitarea înțelegerii informațiilor esențiale referitoare la securitate și apărare; comunicarea publică permanentă și coordonată privind riscurile la adresa securității naționale.
- maximizarea capacității de răspuns a societății la întregul spectru de amenințări și agresiuni convenționale și neconvenționale, prin integrarea componentelor militare și non-militare ale statului într-un sistem decizional integrat, coordonat la nivel național și sincronizat la toate nivelurile ierarhice;
- încurajarea educației etice și a spiritului civic, prin mijloace adecvate diferitelor categorii de vârstă și segmente sociale, care să conducă la coeziune socială;
- dezvoltarea competențelor media, digitale și informaționale, cu accent pe dezvoltarea gândirii critice, în vederea protejării societății împotriva dezinformării, propagandei, manipulării și a altor forme de agresiune informațională și hibridă. România va implementa politici publice de educație media, adresate tuturor categoriilor sociale, cu accent pe copii și tineri.

Capitolul 6

CONSIDERAȚII FINALE

110. În centrul acestei Strategii se află *cetățeanul*, ale cărui interese și obiective sunt prioritatea statului democratic și a unei națiuni unitare. Instituțiile publice trebuie să aibă ca obiective perene îndeplinirea așteptărilor legitime ale cetățenilor de a fi protejați, garantând în egală măsură drepturile și libertățile acestuia.

111. *Strategia* constituie cadrul fundamental pentru adaptarea și/sau revizuirea strategiilor sectoriale existente sau pentru refacerea acestora, acolo unde este cazul, precum și pentru elaborarea strategiilor sectoriale viitoare.

112. *Strategia* reclamă adaptarea instituțiilor cu responsabilități în asigurarea securității și apărării României la transformările tot mai rapide și complexe care generează provocări și îngrijorări tot mai serioase, astfel încât activitatea acestora să se desfășoare eficient și coordonat, cu participarea societății românești în ansamblu.

113. Abordarea interinstituțională rămâne esențială în demersurile de gestionare a riscurilor și amenințărilor la adresa securității și intereselor României.

114. Îndeplinirea obiectivelor naționale prevăzute în *Strategie* impune un efort conjugat al tuturor instituțiilor cu responsabilități în domeniul securității naționale. Cooperarea dintre acestea trebuie să se bazeze pe principiile **continuității și predictibilității**, prin:

- urmărirea consecventă a interesului național și implementarea coerentă a strategiilor și a planurilor existente la nivel național și actualizarea acestora, conform noilor orientări strategice pentru perioada 2025-2030;

- punerea în practică a angajamentelor asumate ca stat membru al NATO, al UE și în cadrul parteneriatelor strategice, inclusiv prin identificarea și contracararea amenințărilor și a riscurilor care afectează interesele de securitate comune.

115. În următorii ani, pentru o mai bună relaționare între instituțiile cu responsabilități în domeniul securității naționale sunt necesare:

- revizuirea, implementarea și utilizarea optimă a mecanismelor de cooperare interinstituțională, pentru consolidarea răspunsului național la situații de vulnerabilitate sau de risc;

- ameliorarea cadrului de cooperare inclusiv prin exerciții naționale de nivel operațional sau strategic;

- consolidarea culturii de securitate și apărare la nivelul tuturor instituțiilor relevante, care să asigure un mediu al încrederii reciproce, al creativității și al colaborării.

116. După adoptarea Strategiei, pe baza dialogului consolidat și a coordonării interinstituționale, Departamentul Securității Naționale din Administrația Prezidențială va elabora *Planul de implementare* a acesteia, care va fi supus spre aprobarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării.

117. Evaluarea modului de implementare a direcțiilor de acțiune incluse în Strategie se va realiza anual sau ori de câte ori situația o impune, pe baza unei analize - fundamentate pe informațiile colectate în cadrul unui proces de monitorizare - care va include și recomandări privind realizarea și adaptarea acțiunilor ulterioare.